BRICS GENİŞLEMEYE OLUMLU BAKIYOR

Şevval Beste GÖKÇELİK

Misafir Araştırmacı

Küresel ekonominin en büyük 20 ülkesinin bir araya geldiği G20 oluşumu içinde bir süre sonra bazı gruplaşmalar ortaya çıkmıştır. G7 ülkelerinin başlattığı bu gelişme, BRICS ülkelerinin bir araya gelmesine yol açmış ve Türkiyenin de içinde bulunduğu MIKTA ile başka bir grup daha oluşmuştur. Küresel ekonomiye dahil olan BRICS ülkelerinin temel eğilimi, hedef gereksinimlerine göre yeni bir yönetişim mekanizması kurmaktır.

2009 yılında Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika tarafından oluşturulan BRICS, 24 Haziran 2022de 14. Zirvesini gerçekleştirmiştir. BRICS grubu, dünyanın en kalabalık 10 ülkesinden dördünü ve en büyük 20 ekonomisinden dördünü temsil etmektedir. Son BRICS Zirvesi Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putinin, Ukrayna-Rusya savaşının başlamasından bu yana katıldığı ilk büyük çok taraflı toplantı olması açısından önemlidir. Bu grubun üyelerinden hiçbiri Rusyaya Ukraynayı işgalinden ötürü yaptırım uygulamamıştır. Aksine dünyanın en büyük ekonomilerinden olan Çin ve Hindistan, Moskovaya yönelik uluslararası yaptırımlara rağmen Rusya ile ticareti artırmıştır. Zirvede liderler Ukraynadaki durumu da tartışmışlardır. Moskova ile Kiev arasındaki görüşmelere desteklerini ifade ederek, insani yardım gibi konuları Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Kızılhaç Komitesi gibi çok taraflı kuruluşlara havale ettiklerini belirtmişlerdir.[1]

BRICS Zirvesinde BRICS ülkelerinin çok taraflılığa bağlılıklarını yineledikleri, küresel yönetişimin daha kapsayıcı, temsili ve katılımcı hale getirilmesi gerektiğini vurguladıkları ve uluslararası hukukun merkezi rolünü destekleme sözü verdikleri Pekin Deklarasyonu yayınlanmıştır. BRICS ülkeleri kendilerini karşılıklı destek ve kazanç iş birliği adına kurulmuş bir ortaklıktan oluşan topluluk olarak nitelendirmektedir. Pekin Deklarasyonu da BRICS ülkelerinin bu mutabakatını ifade etmektedir. Zirvenin en önemli yönlerinden biri, grubun Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrikanın ötesine geçerek, diğer bir ifadeyle G20 parametrelerini aşarak, yeni üyelerle genişleme niyetini duyurması olmuştur. Çinli yetkililer, Pekinin grubu genişletme ve gelişmekte olan ülkeleri bünyesine dahil etme konularında istekli olduğunu belirtmiştir. Bu formatın geliştirilmesi adına BRICS Dışişleri Bakanlarının zirve öncesinde gerçekleşen geçen ayki toplantısına Arjantin, Mısır, Endonezya, Kazakistan, Suudi Arabistan, BAE, Nijerya, Senegal ve Tayland Dışişleri Bakanları davet edilmiştir. BRICS Plus (BRICS+) ülkeleri olarak tanımlanan bu ülkelerin dışişleri bakanları Mayıs ayında ilk kez yükselen pazarlar ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki dayanışmayı ve işbirliğini güçlendirmeyi amaçlayan çevrimiçi bir toplantıya

katılmışlardır.

Batı oluşumu gruplarda kendilerine yer bulamayan gelişmekte olan ülkeler için BRICS+ üyesi olarak bu grubun kararlarına uyum sağlamak tercih edilir bir seçenek olacaktır. Yükselen enflasyon ve yaklaşan küresel durgunluk göz önünde bulundurulduğunda mali toplantılar düzenleyen G20 veya Uluslararası Para Fonu yerine, para politikasını koordine eden bir BRICS+ grubuyla bile karşılaşılabilir.[2] Güncel olarak dünyanın en büyük ikinci gaz rezervine sahip olan İran, yükselen bir piyasa alternatifi olarak gördüğü BRICS grubuna katılmak için başvuruda bulunmuştur. Ayrıca MIKTA üyesi olan Arjantin de üyelik başvurusu yapmıştır. Arjantinli yetkililere göre BRICSe katılım, işbirliği sisteminin karşılıklı bir şekilde yarar sağlayacak daha dengeli bir küresel düzenin inşası için büyük önem taşımaktadır. Arjantinin BRICSe katılımı aynı zamanda Çin-Latin Amerika ilişkilerinin gelişmesine de yardımcı olacaktır.

BRICS Zirvesi ile yaklaşık olarak aynı zamanda, Batılı ülkeler için üç önemli zirve olan AB Zirvesi, G7 Zirvesi ve NATO Zirvesi birbirini takip etmiştir. G7 liderleri zirve esnasında Rusyaya askeri saldırganlığını derhal durdurması ve birliklerini koşulsuz olarak Ukraynadan geri çekmesi üzerine çağrıda bulunmuştur. Asya-Pasifik bölgesinde Çin ile olan gerilimleri de ele almışlardır. G7 liderleri ayrıca Çini evrensel insan haklarına ve temel özgürlüklere saygı duymaya çağırmıştır. G7 toplantısının hemen ardından gerçekleşen NATO Madrid Zirvesinin genel odak noktaları ise Moskovadan algılanan güvenlik tehdidi ve Çinin, Tayvan da dahil olmak üzere, komşularına yaptığı baskılar olmuştur. NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg bu noktalara işaret ederken Çin bizim düşmanımız değil, ancak temsil ettiği ciddi zorluklar konusunda net olmalıyız. şeklinde bir ifadede bulunmuştur.

Batı kamuoyundaki kimi görüşlere göre BRICS mekanizması ABD karşıtı bir ittifak olarak yorumlanmaktadır. Çin ve Rusya için ise BRICS grubu, Batıya karşı etki kapasitesini genişletmek için faydalı bir platform olarak görülmektedir. Rusyanın Ukraynayı işgalinden beri Batı, Rusyaya karşı yaptırım politikası izlemektedir. Gıda güvenliğinden para politikasına ve enerji üretimine kadar çoğu konuda çözümler üreten bir BRICS+ bu stratejiye karşı bir oluşuma dönüşebilir. Ancak BRICSin genişleme süreci bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir. BRICS+ın uzun ömürlü ve etkili olabilmesi için potansiyel üyeler arasında eşgüdümün sağlanabilmesi gerekmektedir. Bu nedenle BRICS+ büyüdükçe etkinliğini ve potansiyelini kaybetme riskiyle karşı karşıya kalabilir.

*Fotoğraf: *https://www.aljazeera.com/economy/2022/6/22/at-brics-summit-china-seeking-stage-for*

[1] James T. Areddy, Russias Welcome at Brics Summit Shows Disconnect With West, *The Wall Street Journal*, 23 June 2022, https://www.wsj.com/articles/russias-welcome-at-brics-summit-shows-disconnect-with-west-11656020361

[2] Abishur Parakash, How an expanded BRICS could lead the world instead of the waning West, *South China Morning Post*, 28 June 2022, https://www.scmp.com/comment/opinion/article/3183121/how-expanded-brics-could-lead-world-instead-waning-west

Yazar Hakkında :

Şevval Beste Gökçelik 2019 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü □□□□ mezun olmuştur. Lisans mezuniyetini takiben 2019 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrasya Çalışmaları tezli yüksek lisans programına başlamıştır. 2018 yılında Erasmus programı kapsamında Università di studi degli Siena'da (Siena Üniversitesi) lisans ve yüksek lisans seviyesinde dersler almıştır.

Lisans öğrenimi sırasında, Ocak 2019'da Türkiye Stratejik Analizler Merkezi'nde staj yapmış ve Türkiye □□ doğrudan ve dolaylı ilgilendirebilecek bölge dışı siyasi, ekonomik, askeri ve sosyokültürel gelişmelerin yakından takibini sağlamıştır. Burada 'Arap Baharı'nda Gençlik Örgütleri' adlı tez çalışmasını hazırlamıştır. Ayrıca TÜRKSAM Göçmen Bültenini hazırlamıştır. Yüksek lisans öğrenimi sırasında 2019 yılında Polonya'nın Krakow kentinde uluslararası tanıtım ve pazarlama alanında uygulamalı olarak staj yapmıştır.

Kasım 2020'de Misafir Araştırmacı olarak AVİM'e katılmıştır.

Atıfta bulunmak için: GÖKÇELİK, Şevval Beste. 2026. "BRICS GENİŞLEMEYE OLUMLU BAKIYOR." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2022 / 32. Temmuz 01. Erişim Ekim 31, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/BRICS-TEN-GENISLEME-SINYALLERI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır